

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PORTFOLIO STUDENTA

Vzdělávací modul INFORMAČNÍ GRAMOTNOST

Název akčního výzkumu:

Lapbook v práci s informacemi v prostředí heterogenní studijní skupiny

Odborný tým:

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D. – MUNI

PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D. – MUNI

Mgr. Martina Pernicová – ZŠ a MŠ Podolí u UH

Zvýšení kvality vzdělávání žáků, rozvoje klíčových kompetencí, oblastí
vzdělávání a gramotností

reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000664

Etapa 1

V rámci projektu jsem se setkal na jedné z odborných aktivit s paní učitelkou Mgr. Martinou Pernicovou ze ZŠ a MŠ Podolí u UH. Jedná se o malotřídní ZŠ s převahou heterogenních tříd, v nichž se vyskytují jak žáci se SVP, tak také žáci z jinojazyčného prostředí. Tato heterogenita vytváří podmínky pro řadu výzkumů a vyvolává řadu otázek. Mne zajímalo, jak žáci v takto formované studijní skupině pracují s informacemi a jak tuto informační gramotnost lze rozvíjet inovativními edukačními nástroji.

1) Identifikovaný problém

Hlavní problém školy v Podolí u Uherského Hradiště byl především ve velké různorodosti žáků. V poměrně malé třídě (14 žáků) byli dva žáci, kteří jen omezeně rozuměli česky, byli původem z Vietnamu, dále ve třídě byli žáci hyperaktivní a také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní premisa tohoto akčního výzkumu byla, jak oslovit všechny žáky ve třídě, aby se věnovali učebnímu tématu a přitom aktivně a efektivně pracovali.

2) Návrh řešení

S vedením školy a paní učitelkou jsme se domluvili, že zajímavou učební pomůckou, která pomáhá budovat nejen žákovy vědomosti, ale také schopnosti učivu porozumět a také rozvíjet jeho vědomosti je využití lapbooků ve vyučovací hodině. Na příkladu kartografie jsme ve vlastivědě využili mnou vytvořené lapbooky, které žáci vypracovávali po tři vyučovací hodiny. Součástí učebních úloh v lapbookech byly úkoly zaměřené na získávání informační gramotnosti, úkoly, které vyžadovaly začátečnické dovednosti práce s internetovými mapovými portály a také úkoly, které rozvíjely schopnosti žáků na úrovni analyzování a vlastní interpretace textů.

Etapa 2

3) Záznamy intervencí (dle tématu – přípravy, záznamové archy, úkoly atd..)

Záznamy z intervencí – dle doložených příloh návštěvních listů. Šlo především o úvodní návštěvu, seznámení se s chodem školy, seznámení se s klimatem třídy pro lepší pochopení diferenciací a základních vzdělávacích potřeb jednotlivých žáků. Dále intervence se zpracovanými lapbooky, kdy jsem odučil tři vyučovací hodiny, během kterých žáci pracovali se všemi úkoly pracovní knihy velmi úspěšně.

4) Závěrečná zpráva

Viz. Příloha.

Zvýšení kvality vzdělávání žáků, rozvoje klíčových kompetencí, oblastí
vzdělávání a gramotností

reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000664

Etapa 3

Cíl, průběh a výsledky akčního výzkumu

Cílem mé práce akčního výzkumu bylo především zpracovat téma kartografie v rámci předmětu vlastivěda tak, aby bylo pro všechny žáky třídy atraktivní. Dále také, aby byli všichni žáci bez ohledu na SVP, či jazykovou bariéru začlenění pomocí využití lapbooků a jednotlivých úkolů rozvíjejících informační gramotnost do vzdělávacího procesu. To se také zcela povedlo. Žáci pracovali skvěle, rozvíjeli své kartografické a informační znalosti a dovednosti, a pokud nastal problém, že nerozuměli slovu, na vše se mě doptávali.

Příloha 1

Záznamový list aktivit v rámci akčního výzkumu

Jméno a příjmení studenta: **Bc. Filip Mokřý**

Vysoká škola: **Masarykova univerzita, Brno**

Stupeň / Obor studia: **NMgr. /M-ZE**

Ročník: **1. NMgr.**

Téma akčního výzkumu: ***Lapbook v práci s informacemi v prostředí heterogenní studijní skupiny***

Mentor: jméno, příjmení, škola: **Mgr. Martina Pernicová, ZŠ a MŠ Podolí u UH**

Spolupracující akademičtí pracovníci z Masarykovy univerzity:

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D., PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.

ZÁZNAMY O SETKÁNÍ (zápisy + prezenční listiny viz vykázaná projektová dokumentace)

20. 11. 2018 informativní schůze o projektu

11. 12. 2018 schůzka na PdF MUNI

7. 1. 2019 koordinační a obsahová schůzka na PdF MUNI

19. 2. 2019 koordinační a obsahová schůzka na PdF MUNI

18. 4. 2019 koordinační a obsahová schůzka na PdF MUNI

26. 4. 2019 intervence na ZŠ, schůzka s mentorkou Mgr. Pernicovu a diaktičkou MUNI na základní škole

14. 5. 2019 koordinační a obsahová schůzka na PdF MUNI

3. 6. 2019 obsahová schůzka s mentorkou Mgr. Pernicovu a diaktičkou MUNI na základní škole, intervence

6. 6. 2019 koordinační a obsahová schůzka na PdF MUNI

Zvýšení kvality vzdělávání žáků, rozvoje klíčových kompetencí, oblastí
vzdělávání a gramotností

reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000664

Závěrečná zpráva

1. Uvedení do problematiky

Hlavní problém školy v Podolí u Uherského Hradiště byl především ve velké různorodosti žáků. V poměrně malé třídě (14 žáků) byli dva žáci, kteří jen omezeně rozuměli česky, byli původem z Vietnamu, dále ve třídě byli žáci hyperaktivní a také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní premisa tohoto akčního výzkumu byla, jak oslovit všechny žáky ve třídě, aby se věnovali učebnímu tématu a přitom aktivně a efektivně pracovali.

1.1 Cíl akčního výzkumu

Cílem mé práce akčního výzkumu bylo především zpracovat téma kartografie v rámci předmětu vlastivěda tak, aby bylo pro všechny žáky třídy atraktivní. Dále také, aby byli všichni žáci bez ohledu na SVP, či jazykovou bariéru začlenění pomocí využití lapbooků a jednotlivých úkolů rozvíjejících informační gramotnost do vzdělávacího procesu.

2.1 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem byla malotřídka v Podolí u UH o čtrnácti žácích, mezi nimiž byly velké vzdělávací rozdíly.

2.2. Metody

Základní metodou tohoto výzkumu bylo zúčastněné pozorování, při němž jsem byl jako pozorovatel začleněn a zapojen do skupiny a aktivně jsem ji nejen řídil, nýbrž jsem se i spolupodílel na jejích aktivitách.

2.3 Průběh výzkumu

Se žáky jsem se nejprve seznámil, navzájem jsme si řekli jména a sdělil jsem jim, co budeme v následujících vyučovacích hodinách dělat. Žáci dostali vyhotovené lapbooků a s nimi měli krok po kroku pracovat od nejjednodušších úkolů (skládání kartiček – přiřazování, vyhledávání pojmů a jejich procvičování) až po nejvyšší výukové cíle podle Bloomovy taxonomie, kterým byla tvorba vlastní mapy třídy se všemi důležitými náležitostmi mapy. Během jednotlivých úkolů jsem žákům nebyl nápomocen jen já, ale i má asistentka, dále paní ředitelka a asistentka žáků. Práci žáků jsme postupně fotili a refleктоvali, dále jsme pracovali se zpětnou vazbou žáků a na samotný závěr jsme získali skvělou zpětnou vazbu od všech žáků. Některé úkoly byly pro žáky těžší, jiné poměrně jednodušší.

3. Výsledky

Hlavní cíl této práce „zlepšování informační gramotnosti žáků za využití lapbooků na tématu kartografie“ musím hodnotit jednoznačně jako splněný. Žáci nejen pracovali

**Zvýšení kvality vzdělávání žáků, rozvoje klíčových kompetencí, oblastí
vzdělávání a gramotností**

reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000664

s jednotlivými úkoly, ale aktivně pracovali s textem, analyzovali ho, vyhledávali na internetových mapách a osvojovali si další dovednosti.

4. Diskuze a závěr

Celkově bych práci hodnotil velmi pozitivně. Její příprava mi zabrala obrovské množství času, ale v každém případě to stálo za to. Pomoc ze strany paní ředitelky, učitelky, a dalších pomocníků zde musím také pozitivně ocenit. Zpětně bych určitě využil z vlastní strany změnu v tom, že pokud bych znovu vykonával práci, určitě bych využil data-projektoru, na kterém bych mohl promítat jednotlivé úkoly pro kontrolu správného řešení. Ve výše zmíněných odučených hodinách mě to vůbec nenapadlo, ale rozhodně by to bylo mnohem lepší řešení. Jednak by žáci věděli, u kterého úkolu mají aktuálně pracovat a také by si sami ověřili správnost. V mém případě jsem improvizoval, obcházel jsem jednotlivé žáky, popřípadě jsme prováděli hromadně kontrolu. Myslím, že využití data-projektoru by mi práci jistě usnadnilo. Také vidím nedostatek v tom, že jsem se u některých úkolů mohl zdržet se žáky déle. Poměrně nás tlačil čas, nicméně pokud bychom v budoucnu věnovali tématu kartografie a lapbookům o hodinu či dvě více času, jistě by téma bylo probráno celkově komplexněji. Dále mě napadlo využít samotnou tvořivost žáků, kdy by si lapbooky sami průběžně tvořili například v hodinách výtvarné výchovy. To by nicméně záleželo na ŠVP dané školy a mezipředmětové domluvě jednotlivých vyučujících.

5. Seznam literatury

Seznam literatury je v rámci lapbooků velmi omezen. Využíval jsem internetové zdroje jako:

<http://ucitelky.weebly.com/co-je-lapbook.html>

<http://ucitelky.weebly.com/inspirace.html>

<http://zakatedrou.cz/>

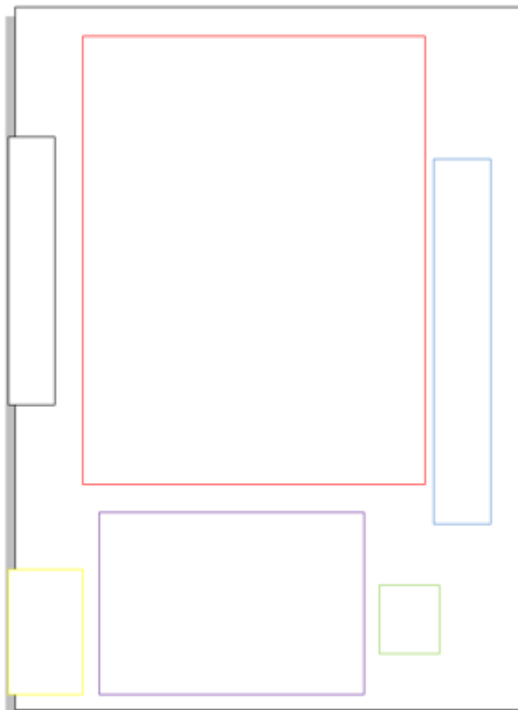
MIKLÍN, Jan, Radek DUŠEK, Luděk KRTIČKA a Oto KALÁB. *Tvorba map*. Ostrava: Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta, 2018. ISBN 978-80-7599-017-4.

Úkoly v lapboocích

- Kartičky** – žáci budou mít nastřihané kartičky a vždy přiřadí obrázek k názvu a následně i vysvětlění (př. Silk z Honamky výšev obzvědek ČE, k ní přiřadí město Mlýnský mlýn a k tomu přiloží kartičku mlýna, dle je zobrazena mapa)
- Omnimorfika** – žáci mají za úkol vybrat z omimorfiky všech 6 pojmů
- Opakování** – jednoduché opakování pro žáky – knihy bude nastřihán aa 6 papírků, které jsou spojeny stědem. Žák řekne, jaký prvek mapy vidí a pro každou zvolenou nastřihá žák: (Př. Žák si vybere na čar 1:50 000, řekne, že to je číselné měřítko mapy – dále pro otevření zvolí neastřihání lístek, na kterém je toto číslo uvedeno a na desácti lapboocích bude napsáno měřítko mapy – pro kontrolu. Žák bude dle požadování, aby si měřičtvo mapy zopakoval a zopomněl.)
- Práce s legendou** – cílem je, aby si žák zapamatoval, že každý prvek, který se objeví v mapě, by měl mít svého zástupce v legendě.
- Výber** – žák má zadány úkol, kdy si má vybrat mapu vhodnou pro turistiku (pouze ze 3 map). Tuto úlohu je možné využít i v rámci internetů, pokud žáci mají přístup k mapovým serverům.
- Opakování světových stran** – předpokladem je, že žáci 4. třídy ovládají a rozumí svými světové strany. Tuto úkol otevře jejich znalosti a dovednosti. Úkol je převzat s povolením sest. BERLANKOVÁ, Daniela, Jan KAMRÁ, Pavel KLECH, Gabriela KOVAŘKOVÁ, Lenka SÁKAROVÁ a Zuzana SITHLOVÁ. Hrná stranová 4. 3. vydání. Prokur: Tiskárna Internacionál. 2016. ISBN 978-80-57381-29-3.
- Práce s textem. Čtení a porozumění** – žák pracuje s textem, má za úkol opravit chyby v textu. Úkol je převzat s povolením sest. BERLANKOVÁ, Daniela, Jan KAMRÁ, Pavel KLECH, Gabriela KOVAŘKOVÁ, Lenka SÁKAROVÁ a Zuzana SITHLOVÁ. Hrná stranová 4. 3. vydání. Prokur: Tiskárna Internacionál. 2016. ISBN 978-80-57381-29-3.
- Kaktus** – Úkol zní: Na každé vježit bodičce kaktusu je uveden název místa. Vyhledej s pomocí internetu, přes stránku <https://mapy.cz>, jestli města patří mezi morská. Pokud ne, bodička zůhni. Úkol je zaměřen opět na práci s internetem. Vhodné pro práci v PC učebně. Lze také dělat v rámci akvizitové práce, popřípadě i zadat za DÚ.
- Práce s textem. Setařování map** – Úkol zní: Přech si text a na jeho základě sestř (sblh) mapy od nejpodrobnější (málo měřítko) po mapy méně podrobné (vyšší měřítko). Žák má veškeré potřebné informace uvedené v textu. Primárně je úkol zaměřen na čtení, porozumění a získávání informací z textu. Setřuje pouze 3 vyřizené mapy. Zdroj: mapy.cz
- Schema třídy** – Nejvyšší dosažitelnou měřem podle Bloomovy taxonomie je tvorba. Vzhledem

10. Schema třídy – pracuj dle zadání

- Do **červeného** rámečku nakresli (nakrti) jednoduché schema třídy. Lavice, židle, tabuli, prostor na hnutí, ...
- Do **modrého** rámečku napiš název mapy.
- Do **zeleného** rámečku nakresli směrovou růžici.
- Do **řalového** rámečku udelej jednoduchou legendu (*tabule, lavice, herní prostor, ...*) a navrhnij pro ně značku]
- Do **černého** rámečku zkus vytvořit jednoduché měřítko – *abyš zjistil, kolik cm máš lavice, žku použij proutko.*
- Do **žlutého** rámečku napiš tvůj podpis a datum, kdy jsi mapu tvořil.